

Tillväxt-reflex – Elva tankar om tillväxt

Tio plus en tanke om tillväxt är delvis lättsamt hållet, men det måste balanseras av allvaret i situationen. Det finns all anledning att utfärda en stormvarning. Kombinationen av ekologiska hot, svårigheterna att lämna det fossila, ohållbart nyttjande av ändliga resurser och en okritisk tro på förnybar energi och ny smart teknik är illavarslande. Och när det ser ut som en perfekt storm närmar sig gäller det att ha betalat in försäkringspremierna.

— — —

Mikael Malmaeus har skrivit en rapport med titeln [Tio tankar om tillväxt](#). En föredömligt kort, skarp och lättläst text om det centrala begreppet tillväxt. I huvudsak (men inte enbart) med fokus på det som de flesta av oss har i tankarna när vi hör t-ordet: "procentuell förändring av BNP".

Med utgångspunkt från ett av citaten i rapporten tillåter jag mig att ha en elfte tanke om tillväxt.

"Att påstå att det finns gränser för den ekonomiska tillväxten är ungefär lika klipskt som att påstå att det finns gränser för människans fantasi och uppfinningsrikedom."

Gunnar Örn, ekonomijournalist

Finns det gränser för människans förmåga? Hon kan möjligtvis som individ vara obegränsat kreativ och uppfinningsrik, men är det detsamma som att mänskligheten kan tillskrivas samma egenskap?

Jag brukar hävda att det i naturen inte finns några exempel på det som kan växa i det oändliga, men om man är kreativ när måtten definieras är det faktiskt inga problem att finna de som ständigt växer, de som möjligtvis kan ha nolltillväxt men som omöjligt kan krympa i storlek.

Antalet människor som någon gång har levat på jorden är ett sådant, liksom antalet vetenskapliga artiklar som någonsin har publicerats. Två storheter som inte är speciellt intressanta. De har inget samband med hur många vi är på planeten år 2021 och vilken inverkar det har på miljö och resursuttag. Och även om antalet "papers" aldrig kan minska är det inte liktydigt med att antalet som inte har blivit kullkastade av senare kunskap har blivit fler.

Det är dessutom så att hur många välgjorda vetenskapliga studier som än publiceras så betyder inte det att mänsklighetens samlade kunskap och förmågor måste gå åt samma håll. Det är lätt att glömma av att även om vi lever i ett kunskapsintensivt samhälle finns det kunskap som hela tiden går förlorad. Hur nackar och tillreder man en höna och hur bakar man ett bröd utan jäst? Möjligtvis skulle jag våga mig på det sistnämnda, men hönan vore för mig ett oöverstigligt hinder ...

"Att påstå att den ekonomiska tillväxten kan fortsätta i det oändliga är ungefär lika klipskt som att påstå att en snabbväxande 11-åring bevisar att tillväxt är ett normaltillstånd."

Stellan Tengroth

Det är dags att utfärda en stormvarning.

Utsläppen av koldioxid, utarmningen av matjordar och utfiskningen av haven är bara några av de ekologiska hoten. Parallellt med detta våldför vi oss på jordens ändliga resurser. De fossila bränslena är bara några av dem, och hur gärna vi än vill göra oss av med det bruket så är det ett fundamentalt hot mot en fredlig samexistens om mattan dras undan så fort att vi tappar balansen.

Det talas om allehanda goda initiativ för att tackla vår krackelerande omvärld. Lovande teknik med bättre batterier, billigare solceller och digitala möten paras med löften om förbud mot bensin- och dieslbilar. Polen ska stänga sin kolkraft 2049, Danmark ska inte utvinna mer olja och gas i Nordsjön, Boris Johnson lovar storsatsning på vindkraft och Kinas Kommunistparti lovar en ljus framtid till år 2060.

Men, rent krasst, inget av detta ser ut att vara en säker utväg ur vare sig klimatkrisen eller lösningen på energifrågan

Sambanden mellan energiförbrukning och ekonomisk tillväxt har visat sig vara urstarka. Den enda rimliga slutsatsen av den vetenskapen är att världen riskerar att samtidigt som det kommer att råda brist på energi går den långa eran av ekonomisk tillväxt mot sitt slut.

I korthet är detta bakgrunden till ett fördrag jag höll för Göteborg City Rotaryklubb. I dessa tider var det digitalt. Ett andefattigt sätt att mötas, men som visade sig ha den oväntade fördelen att det är [dokumenterat i ljud och bild](#).

Under 30 minuter betar jag av dessa sex punkter:

1. Den ekologiska ramen
2. Det fossila järngreppet
3. Peak Oil är en realitet
4. Drömmar om solenergi och elbilar
5. Glöm den gröna tillväxten
6. Rid ut den perfekta stormen

//Stellan Tengroth